

Förslag till nationell plan Graviditet, förlossning
och tiden efter

Bilaga 3 Nyförlösta kvinnors vårdkontakter - Region Skåne

Inledning

Denna bilaga redovisar en kartläggning i region Skåne av nyförlösta kvinnors vårdkontakter med olika vårdgivarkategorier såsom exempelvis barnmorska, läkare, psykolog och fysioterapeut upp till ett år efter förlossningen. Vårdgivarkategorierna tar sin utgångspunkt i professioner som nämns i Socialstyrelsens rapport *Förslag till nationell plan för graviditet, förlossning och tiden efter* och *Nationella riktlinjer: Graviditet, förlossning och tiden efter*.

Dataunderlag och definitioner

Datakälla

Kartläggningen av eftervården ett år efter förlossning på regional nivå användes data från Region Skånes vårddatabaser, RSVD.

Sammanställningen gjordes av HTA syd, en enhet inom Skånes universitetssjukhus i Region Skåne.

Population

Studiepopulation bestod av kvinnor med en vårdkontakt med förlossning som huvuddiagnos (ICD 10 kod O80-O84) i Region Skånes vårddatabaser för slutenvård under perioden 2021-07-01 till och med 2022-06-30. För dessa undersöktes vårdkontakter under upp till 12 månader efter förlossningen.

Med dessa kriterier identifierades totalt 14 538 unika kvinnor. Sju av dessa kvinnor saknade befolkningsdata samtidigt som de inte heller hade någon vårdkontakt efter förlossningen. Dessa kvinnor togs bort, vilket ledde till en studiepopulation på 14 531 kvinnor. Tre av dessa kvinnor hade två förlossningar under perioden och således innehåller kartläggningen totalt 14 534 förlossningar med uppföljning under året efter.

Det var 26 kvinnor som inte hade någon registrerad vårdkontakt alls under uppföljningsåret. Endast 0,8% av kvinnorna i studiepopulationen flyttade ut från Skåne under uppföljningsperioden. Kvinnor som flyttar ut bidrog med information om vårdkontakter fram till utflytningsdatum.

Vårdkontakter

Sammanställningen omfattar öppenvårdskontakter i primärvård och sjukhusbaserad vård, besök på akutmottagningar samt inläggningar på

sjukhus. Uppgifter hämtades i RSVD:s databaser för öppenvård med läkarbesök (PRIV och ovalak), öppenvård med övriga vårdgivarkategorier (PRIV och ovaovr) samt sjukhusvård (sva). Öppenvårdsdata inkluderar kontakter med både privata och offentliga vårdgivare. Det förekommer att individer har mer än en vårdkontakt registrerad på en dag med samma vårdgivare. Följande kriterier användes för att rensa denna typ av dubletter från statistiken:

- För öppenvård ingick en vårdkontakt per dag och typ av kontakt (telefonkontakt eller besök) samt yrkeskategori i summeringen. Öppenvårdskontakter omfattar både sjukhusbaserad vård och primärvård.
- För läkarbesök och sjukhusvård ingick ett besök per dag i summeringen.
- För inläggning på sjukhus ingick vårdtillfällen där utskrivningsdatum var dagen efter inskrivningsdatum eller senare.

Sammanställningen av akutbesök omfattar alla besök på ”vanliga” akutmottagningar och kirurgiska respektive medicinska akutenheter samt besök som markerats som akuta på kvinnokliniker, BB-avdelningar och förlossningsavdelningar (se tabell 4 sist i dokumentet).

Kartläggningen använde följande kategorisering av vårdkontakter:

- Tre typer: Besök, telefon/video, övrigt
- Fem vårdgivarkategorier: Barnmorska, fysioterapeut, psykolog/kurator/psykoterapeut, läkare respektive övriga

Statistik över vårdkontakter presenteras för olika tidsfönster som kopplar till riktlinjer och förslaget till nationell plan. I datasammanställningen har tidsspannet räknats från 1 dag efter inskrivningsdatum på förlossningsvårdtillfället med följande tidsfönster:

- Öppenvårdskontakter: 1-14 dagar, 1-60 dagar, 1-120 dagar, 1-365 dagar
- Besök på akutmottagning: 1-30 dagar, 1-365 dagar
- Inläggning på sjukhus: 1-365 dagar

Totalt registrerades knappt 43 000 besök hos barnmorska upp till ett år efter förlossningen. I dessa ingår knappt 200 besök som även registrerade diagnoskoden Z763 som avser att personen följer med en annan person som är sjuk, det vill säga att kvinnan är frisk men barnet är sjukt. Vårdkontakten är dock registrerad på kvinnan och ingår därför i statistiken. Detta gäller även för knappt 70 akutbesök inom den sjukhusbaserade vården.

Resultat

Kartläggningen av nyförlösta kvinnors vårdkontakter med olika vårdgivarkategorier i data från Region Skåne visar att i princip alla har ett

besök hos en barnmorska under året efter förlossningen. Av totalt över 14 000 kvinnor var det dock 2 procent (261 kvinnor) som inte hade något registrerat besök alls.

Tabell 1 visar att 65 procent av de nyförlösta hade minst ett besök hos barnmorska inom 14 dagar efter förlossningen, och 22 procent hade två besök hos barnmorska inom 14 dagar. En fördjupad analys behöver göras för att kunna fastställa hur stor andel av dessa besök hos barnmorska som är inom mödrahälsovården och hur stor andel som är återbesök hos barnmorska på sjukhuset där kvinnan fött barn, till exempel i samband med att PKU-prov¹ görs på barnet vilket rekommenderas göras så snart som möjligt efter att barnet blivit 48 timmar gammalt.

Sexton procent av de nyförlösta kvinnorna har också minst ett telefonsamtal med en barnmorska inom 14 dagar. Nästan hälften av kvinnorna (49 procent) hade dessutom två eller fler besök hos barnmorska inom 60 dagar eller drygt 8 veckor.

¹ Alla nyfödda barn i Sverige erbjuds screening för 24 medfödda behandlingsbara sjukdomar med det så kallade PKU-provet. Det är ett blodprov som tas i ett blodkärl på barnets handrygg så snart som möjligt efter att barnet blivit 48 timmar gammalt. PKU-provet tas vanligtvis på den förlossningsklinik där barnet fötts (Socialstyrelsen, Screening för 24 medfödda sjukdomar hos nyfödda barn. Rekommendation och bedömningsunderlag, 2019). Då medelvårdtiden på sjukhus efter vaginal förlossning var 1,6 dygn i riket 2022 (Socialstyrelsen, medicinska födelseregistret) kommer många som fött barn på återbesök hos en barnmorska på sjukhuset för att ta PKU-prov på barnet. I samband med detta förekommer det att även kvinnans hälsa följs upp. -

Tabell 1 Vårdkontakter med barnmorska under olika perioder upp till ett år efter förlossningen. Statistik Region Skånes vårddatabaser för 14 531 kvinnor som haft en förlossning juli 2021 till juni 2022. Antal (andel).

	Inget besök/samtal	1 besök/samtal	2 eller fler besök/samtal
Besök			
Inom 14 dagar	5 143 (35%)	6 262 (43%)	3 129 (22%)
Inom 60 dagar	2 289 (16%)	5 119 (35%)	7 126 (49%)
Inom 120 dagar	382 (3%)	3 374 (23%)	10 778 (74%)
Inom 365 dagar	261 (2%)	2 476 (17%)	11 797 (81%)
Telefonsamtal			
Inom 14 dagar	12 204 (84%)	1 697 (12%)	633 (4%)
Inom 60 dagar	10 644 (73%)	2 952 (20%)	938 (6%)
Inom 120 dagar	10 379 (71%)	3 107 (21%)	1 048 (7%)
Inom 365 dagar	9 955 (69%)	3 307 (23%)	1 272 (9%)

Det är få nyförlösta kvinnor som har registrerade besök hos andra vårdgivarkategorier. Under den första tiden upp till 120 dagar efter förlossningen var det åtta procent som träffade en fysioterapeut och sju procent som träffade en psykolog, kurator eller psykoterapeut. Kvinnor med bäckenbottenproblem och kvinnor med misstänkt eller diagnosticerad psykisk ohälsa bör enligt nationella riktlinjer erbjudas kontakt med fler professioner i det multiprofessionella teamet för bedömning och vård.

Tabell 2 visar en nulägesbild av vilka vårdkontakter nyförlösta kvinnor i Region Skåne har med andra professioner utöver kontakten med barnmorska.

Tabell 2 Vårdbesök hos fysioterapeut respektive psykolog, kurator eller psykoterapeut under olika perioder upp till ett år efter förlossningen. Statistik Region Skånes vårddatabaser för 14 531 kvinnor som haft en förlossning juli 2021 till juni 2022. Antal (andel).

	Inget besök	1 besök	2 eller fler besök
Fysioterapeut			
Inom 14 dagar	14 497 (99,8%)	35 (0,2%)	2 (<0,1%)
Inom 60 dagar	14 116 (97%)	266 (2%)	152 (1%)
Inom 120 dagar	13 326 (92%)	596 (4%)	612 (4%)
Inom 365 dagar	12 009 (83%)	947 (7%)	1 578 (11%)
Psykolog, kurator, psykoterapeut			
Inom 14 dagar	14 471 (99,6%)	58 (0,4%)	5 (<0,1%)
Inom 60 dagar	14 098 (97%)	277 (2%)	159 (1%)
Inom 120 dagar	13 589 (94%)	417 (3%)	528 (4%)
Inom 365 dagar	12 965 (89%)	458 (3%)	1 111 (8%)

Kartläggningen visar att omkring 15 procent av de nyförlösta kvinnorna träffade en läkare, antingen på sjukhus eller inom primärvården inom 14 dagar efter förlossningen och inom 120 dagar hade knappt hälften (42 procent) haft ett läkarbesök. Det är dock en tredjedel av kvinnorna som inte träffar en läkare under det första året efter förlossningen. Det behövs ytterligare fördjupande analyser med koppling till förlossningskomplikationer och psykisk ohälsa för att kunna dra slutsatser om möjliga brister i nuläget och vilka insatser som i så fall behövs för att möta dessa behov.

Tabell 3 nedan visar att 31 procent av kvinnorna i Skåne hade minst ett läkarbesök inom 60 dagar motsvarande drygt 8 veckor i öppenvården om man inkluderar primärvården. Gapanalyser på regional nivå behöver inkludera vårdkontakter med alla vårdgivarkategorier och vårdnivåer för en helhetssyn. Data från Region Skåne visar att det kan vara särskilt viktigt

med en kartläggning av nuvarande användning av olika professioner som ingår i multiprofessionella team.

Tabell 3 Läkargesök i öppenvård på sjukhus eller i primärvård under olika perioder upp till ett år efter förlossningen. Statistik Region Skånes vårddatabaser för 14 531 kvinnor som haft en förlossning juli 2021 till juni 2022. Antal (andel).

	Inget besök	1 besök	2 eller fler besök
Inom 14 dagar	12 298 (85%)	1 833 (13%)	403 (3%)
Inom 60 dagar	10 097 (69%)	2 890 (20%)	1 547 (11%)
Inom 120 dagar	8 403 (58%)	3 384 (23%)	2 747 (19%)
Inom 365 dagar	4 730 (33%)	3 402 (23%)	6 402 (44%)

Slutligen visade kartläggningen i Region Skåne att 1 nyförlöst kvinna av 20 (det vill säga 5 procent) har besök på akutmottagning inom 30 dagar efter förlossningen. Det var 7 procent som hade besök på akutmottagning under året efter förlossningen och drygt 7 procent som hade en inläggning. Det behövs fördjupande analyser för att klargöra i vilken utsträckning några av dessa vårdkontakter kan undvikas med fler förebyggande insatser och ökad tillgänglighet för bedömning av vårdbehov i mödrahälsovården.

Förteckning till datasammanställning

Tabell 4. Urval av mottagningar och avdelningar för sammanställning nyförlösta kvinnors akutvårdsbesök på Region Skånes sjukhus upp till ett år efter förlossningen.

Akutavdelningar
Akutavdelning intermediärvård Lund
Akutavdelning kirurgi 082 Kristianstad
Akutavdelning Malmö
Akutavdelning observationsmedicin Malmö
Akutavdelning Ystad
Akutvårdsavdelning Hässleholm
Kirurgiska och medicinska akutenheter
Kirurgisk akutsjukvård
Kirurgiavdelning akut
Medicinsk akutvårdsavdelning 071 Kristianstad
Medicinavdelning akut Helsingborg
Kirurgiavdelning akut och kärl Helsingborg
VUP observationsplatser akutmottagning Lund
Akutavdelning observationsmedicin Malmö
Öron-, näsa- hals- och kirurgiavdelning akut Helsingborg
Kvinnokliniker, förlossningskliniker, BB-avdelningar mm, endast akutbesök
BB-avdelning 053-054 Kristianstad
BB-avdelning Helsingborg
Förlossnings- och BB-avdelning Ystad
Förlossningsavdelning Helsingborg
Förlossningsavdelning kvinnokliniken
Gynavdelning kvinnokliniken
Gynekologi-, kirurgi och öronavdelning Kristianstad
Gynekologi- och bröstavdelning Helsingborg
Kvinnokliniken förlossningsavdelning Lund
Kvinnokliniken, avdelning 49 Lund
Kvinnokliniken, perinatal avdelning 44 Lund
Perinatalavdelning Malmö kvinnokliniken
Prenatalavdelning Helsingborg